

Els nostres cossos, els nostres drets Per una educació sexual feminista i diversa

III jornades "Vers unes escoles feministes"

Rosa Sanchis i Caudet

<https://youtu.be/D0f1TIBDXfU>

Curt

*What's Virgin
Mean?*

(Michael Davies, 2008)

- Complementarietat heterosexual
- Adultesa
- Amor
- Vocabulari mistificador
- Reproducció
- Actiu-passiu
- Plaer masculí
- Primera vegada

“Xics i xiques més aviat adults, els seus cossos són diferents però estan fets per a unir-se d’una manera intel·ligent, com un trencaclosques.

Quan mami i papi s’estimen molt, algunes vegades, per a mostrar quant s’estimen,

papi té una coseta especial i li la mostra a mami, i quan mami i papi volen fer una cosa especial, per a fer un bebé, aleshores papi agafa la seua cosa especial i la posa en el lloc especial de mami, en un lloc especial del cos de mami,

i això fa sentir mami molt feliç. També fa sentir papi feliç. I de vegades, després d’un moment, sovint molt ràpid, papi es posa tan content que té un tipus de boommmm, i una explosió,

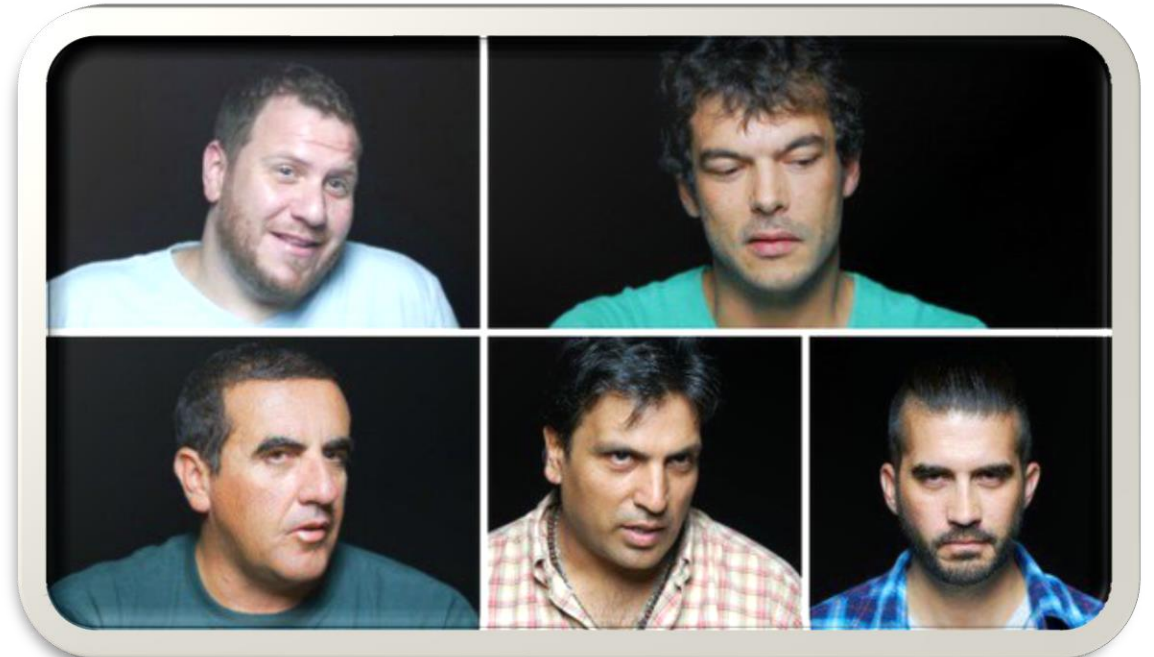
i totes les llavoretes de papi ixen disparades per a arribar de pressa fins a l’òvul de mami!

I a això se li diu “fer l’amor”. En fi... fins que ho fas per primera vegada, ets verge.”

"La primera vez"

Vídeo de la farmacèutica Urufarma, de l'Uruguai, per al Dia de la Dona (2016)

Què pensen uns pares de la primera vegada dels seus fills i filles?

<https://youtu.be/z53lrI8tpMc> (2'17")

Elles

Fragilitat. Perill. Complicació.

“la nena es más frágil”, “que no me la toquen”, “es más complicado”

Sobreprotecció. “hasta los 30 nada”

Ells

Alegria i plaer. “tiene su noviecita”, “bien, bien”, “como fue la de todos los varones”

Llibertat. “él que haga lo que quiera”

Èxit amb les xiques. “él va a estar con las mejores minas” “si son muchas, arriba”

Depredadors. “siempre va a haber dos o tres atrás, como águilas” “cuando te descuides, te la llevan”

Educació sexual sexista

Elles: guió de la por

**Sobreprotecció. Perills del sexe.
Doble moral: seduir i limitar.
Maternitat. Cuidar de...**

*El cofresico cerraico!
Vigila: et pots embarassar o agafar una ITS!
Et poden violar! No et fies dels xics!
Fes-te de respectar! Guarra! Estreta!
No vages sola, no begues, no vistes...*

**Retallada de la seua llibertat i plaer
Culpar-les del que els passe**

Ells: dret al plaer

**Menys educació sexual.
Creença que són més sexuals, que els
costa controlar-se.
Dret al plaer i a ser complaguts.
Egoisme, falta d'empatia.**

*Si vols condons, me'n demanes.
Sigues actiu! Ja diran elles que no!
Gallina! Mariquita! Nenassa!*

**Desresponsabilització
Desprotecció: moren de masculinitat**

Educació sexual coitocèntrica

- Infantesa: Llei del silenci o “com més tard, millor”.
Quan tinguem l'edat els ho contarem TOT
- Adolescència: embaràs, infeccions i violència sexual.
Ja ho sé TOT!
- Model biologicista: prevenció riscos del coit
- Relacions sexuals = relacions coitals
A quina edat tingueres la primera relació sexual?
- Preliminars (sexe de 3a) i coit (sexe de 1a)
- Model penetratiu en la ficció: 3, 2, 1 dins! 1, 2, 3 orgasme a l'uníson
- Cal ajornar l'arribada al...

Les 5 P contra l'educació sexual

Pors del professorat a les famílies, a l'alumnat, a no saber, a avançar...

Fomenta la **P**romiscuïtat

Privada

- L'escola ha de preparar per a la vida pública

Cal **P**racticar. S'aprén sola.

- *Eso se nace sabido.*
- *Es como jugar a los dardos. Es como marcar un gol.*
- *A ver si pa' meterla tenemos que estudiar y to'*

Perills i *nos* postergatoris. Model biologicista.

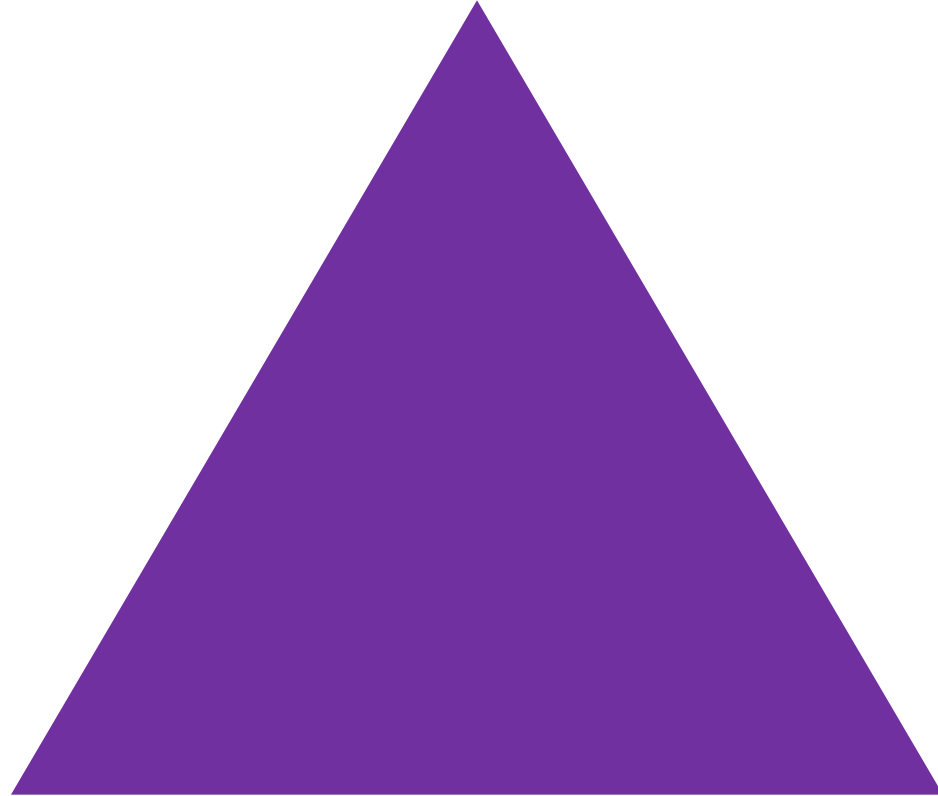
Tipus de programes d'educació sexual

Programa d'abstinència o model moral. Cal preservar el jovent de la sexualitat. Promoció de l'abstinència. Sexualitat en l'adulthood i per a formar una família.

Model de riscos o biologicista. Sexualitat en l'adolescència. Objectiu: minimitzar els riscos (del coit). Aparells reproductors i genitalitat normotípica, anticoncepció i ITS. Indicadors: postergar les relacions, reduir les parelles i les relacions sexuals. I la part emocional? I el gènere? I la diversitat?

Model integral o holístic. Sexualitat tota la vida. Objectiu: acompanyar per a una vivència positiva de la sexualitat (**desitjada, plaent i segura**). Promoció de la igualtat de gènere i del respecte a la diversitat. Educació des de la infantesa.

Coeducació

*Divertitat
sexogenèrica
i familiar*

*Educació sexual
integral*

LEGISLACIÓ I DRETS SEXUALS

Internacional

1948. Declaració Universal dels Drets Humans. Articles 7 i 26.

1966. Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals.

1979. Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona. CEDAW.

1989. Convenció dels Drets de l'Infant.

1993. Declaració de les Nacions Unides sobre l'eliminació de violència contra la dona.

1994. Conferència Internacional sobre Població i Desenvolupament. El Caire.

1994. Convenció Interamericana per a previndre, sancionar i erradicar la violència contra la dona. Convenció de Belem do Para.

1995. IV Conferència Mundial sobre la Dona. Beijing.

1997. Declaració d'Hamburg sobre l'Educació d'Adults.

2001. Resolució del Parlament Europeu sobre Salut Sexual i Reproductiva i els Drets en aquesta matèria.

2003. Protocol de la Carta Africana de Drets Humans i dels Pobles sobre els Drets de les Dones a l'Àfrica.

2006. Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat. Article 25.

2011. Conveni d'Istanbul.

2013. Consens de Montevideo.

Nacional

- 1978. Constitució Espanyola. Article 27.
- 2004. Llei Orgànica de Mesures de Protecció contra la Violència de Gènere. Articles 4 a 9.
- 2007. Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i hòmens. Articles 23 i 24.
- 2010. Llei Orgànica 2/2010 de Salut Sexual i Reproductiva i de la IVE. Articles 9 i 10.
- 2021. Llei Orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència front a la violència.

ELS DRETS SEXUALS (WAS 1997-2014)

1. El dret a la igualtat i a la no-discriminació.

2. El dret a la vida, la llibertat i la seguretat de la persona.

3. El dret a l'autonomia i la integritat del cos.

4. El dret a una vida lliure de tortura, tracte o pena cruels, inhumans o degradants.

5. El dret a una vida lliure de totes les formes de violència i coerció.

6. El dret a la privacitat en relació a la sexualitat i el propi cos.

7. El dret al grau màxim assolible de salut (tb. sexual), que comprén experiències sexuals plaents, satisfactòries i segures.

8. El dret a gaudir dels avançaments científics i dels beneficis que d'aquests resulten.

9. El dret a la informació precisa i comprensible relacionada amb la sexualitat, la salut sexual i els drets sexuals.

10. El dret a l'educació integral de la sexualitat.

11. El dret a contraure, formar o dissoldre el matrimoni i altres formes similars de relacions basades en l'equitat i el ple i lliure consentiment.

12. El dret a decidir tindre fills, el nombre i espaïament d'aquests, i a tindre accés a la informació i els mitjans per a aconseguir-ho.

13. El dret a la llibertat de pensament, opinió i expressió de la pròpia sexualitat.

14. El dret a la lliure associació i reunió pacífiques per a protestar i defensar el respecte a la pròpia sexualitat.

15. El dret a participar en la vida pública i política per al benestar sexual.

16. El dret a l'accés a la justícia i a la retribució i la indemnització per violació dels drets sexuals.

Eixos educatius

1. **APODERAMENT I PLAERS.** Del guió de la por, al plaer com a centre.
2. **COSSOS.** Revertir l'ablació mental. Conèixer la diversitat corporal més enllà del binarisme.
3. **AMOR, DESAMOR I VINCLES.** Desvetllar els mites de l'amor romàntic; treballar els vincles, l'espai personal, el desamor...
4. **MASCULINITATS.** Desvetllar els privilegis i els costos de la masculinitat tradicional. Apoderar els xics igualitaris. Educar la masculinitat.
5. **DIVERSITATS.** Celebrar la diversitat.

Guia REICO d'educació sexual integral per a Infantil

recursos web
per a la igualtat
i la convivència

GUIA D'EDUCACIÓ SEXUAL INTEGRAL
PER A EDUCACIÓ INFANTIL

- DDAA: [Guía de de educación sexual integral para educación infantil](#). 2021 (106 pàgines).
- La guia està estructurada en quatre blocs de continguts que contenen un total de 76 activitats:
 - Sexe i identitat
 - Rols de gènere
 - Vincles personals
 - Pràctiques sexuals

Guia REICO d'educació sexual integral per a Primària

recursos web
per a la igualtat
i la convivència

GUIA D'EDUCACIÓ SEXUAL INTEGRAL PER A
EDUCACIÓ PRIMÀRIA

- DDAA: [Guia d'educació sexual integral per a educació primària](#). 2021 (189 pàgines).
- La guia està estructurada en quatre blocs de continguts que contenen un total de 88 activitats:
 - Sexe i identitat
 - Rols de gènere
 - Vincles personals
 - Pràctiques sexuals

Guia per a la prevenció de l'ASI

DDAA: **Guia per a la prevenció de l'abús sexual en xiquetes i xiquets.**

Materials d'educació infantil i primària. (38 pàgines)

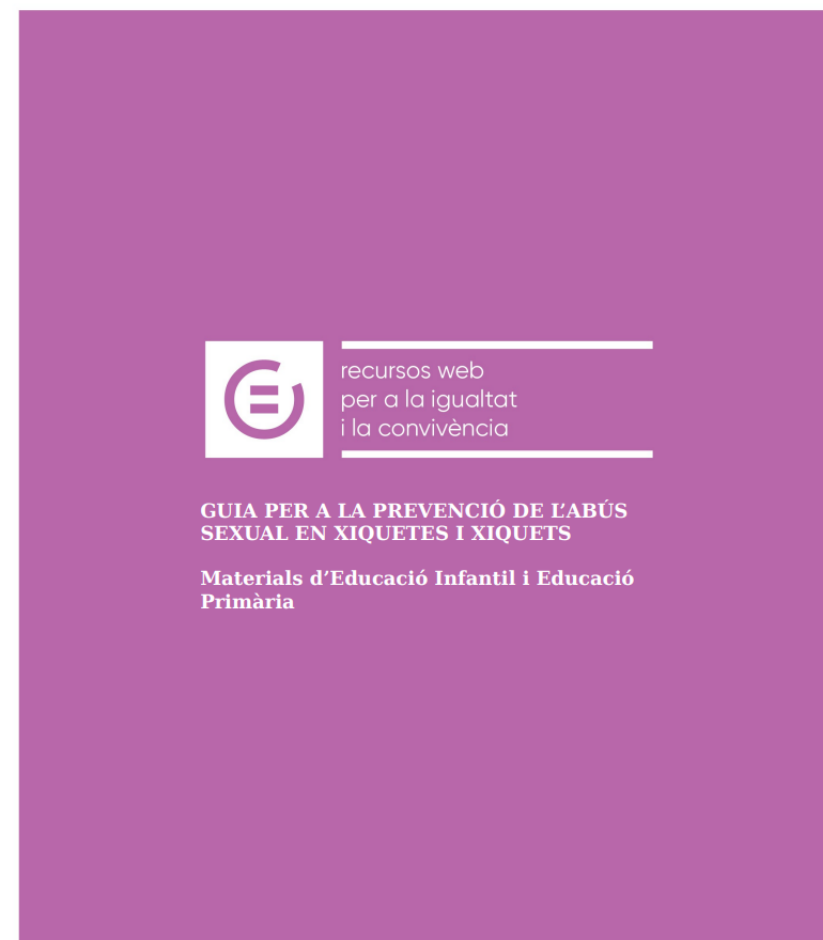
Enllaç de descàrrega:

<https://ceice.gva.es/va/web/inclusioeducativa/guia-per-a-la-prevencio-de-l-abus-sexual>

De 4 a 7 anys (5 activitats). Programa implementat en el CEIP Leonor Canalejas de Benidorm, seguint la campanya *Un de cada cinc* del Consell d'Europa per a la prevenció de l'ASI.

De 7 a 12 (4 activitats)

Activitat 4: **Sentir que sí, sentir que no.** Programa canadenc implementat també a Barcelona en 4t de primària amb el mateix nom.

ASI: 4 a 7

Programa implementat en el CEIP Leonor Canalejas de Benidorm, seguint la campanya *Un de cada cinc* del Consell d'Europa per a la prevenció de l'ASI.

- Activitat 1: **La regla de Kiko**. Per a aprendre a dir “no” i a posar límits.
- Activitat 2: Coses que m'agraden i coses que no.
- Activitat 3: Els secrets (bons i dolents). Suborn i regal.
- Activitat 4: Demanar ajuda.
- Activitat 5: Parlem amb la família.

recursos web
per a la igualtat
i la convivència

GUIA PER A LA PREVENCIÓ DE L'ABÚS
SEXUAL EN XIQUETES I XIQUETS

Materials d'Educació Infantil i Educació
Primària

ASI: 7 a 12

- Activitat 1: **Ulls verds.**
 - Conta la relació secreta d'un xiquet i el seu veí.
- Activitat 2: **Crida ben fort, Estela!**
 - Conte d'Isabel Olid que ensenya les criatures a fer-se respectar.
- Activitat 3: **Cata i Benja.**
 - Programa xilé amb tres contes: *Cata, Benja y su hada madrina*, per a menors de 6 anys; *Cata, Benja y Pincho*, de 6 a 12, i *Cata y Benja online*, per a adolescents.
- Activitat 4: **Sentir que sí, sentir que no.**
 - Programa canadenc en el qual tres educadors representen escenes de possibles situacions d'abús i les comenten amb l'alumnat. Aplicat a escoles de Barcelona amb material que consta de quatre vídeos. En els tres primers se'ns mostra un taller amb criatures de 4t de primària. [Ací tenim més informació del projecte i podem descarregar la guia pedagògica](#). I ací hi ha [materials per a treballar el tema](#). [Capítol 1](#) – [Capítol 2](#) – [Capítol 3](#) – [Capítol 4](#)

Repensando(nos) en masculino plural

Les activitats s'estructuren en tres temàtiques: sistema sexe-gènere (3 activitats); masculinitat hegemònica (3 activitats) i bons tractaments (4 activitats). Com a exemple, en mostrem 5:

- **Activitat “La máscara” (30 min, pàg. 37).** Reflexió sobre els manaments socials de la masculinitat.
- **Activitat “Referentes masculinos” (30-40 min, pàg. 41).** Reflexió crítica sobre els models socials i mediàtics de masculinitat.
- **Activitat “Micromachismos y/o machismos cotidianos” (25 min, pàg. 43).** Identificar els micromasclismes de l'entorn.
- **Activitat “La pelea /la explicación” (25 min, pàg. 45).** Reflexionar sobre la forma d'expressar el que no ens agrada i aprendre a comunicar-ho positivament.
- **Activitat “Unos espejos donde mirarnos” (30 min, pàg. 51).** Coneixement de referents masculins igualitaris.

recursos web
para la igualdad
y la convivencia

**REPENSANDO(NOS) EN
MASCULINO PLURAL:**

Guía introductoria para
trabajar las masculinidades
igualitarias en el aula

Els nostres coscos, els nostres drets

Guia d'Educació Sexual

- **12 blocs.**
- **540 activitats.**
- **Bases teòriques i 88 píndoles informatives per al professorat.**
- **84 #Etiquetes:** *#xarxes socials, #clítoris #diversitat funcional, #anticoncepció...*
- **Nivells:** **2E** (Segon cicle d'ESO), **E** (ESO), **B** (Batxillerat) i **C** (Cicles).
- **Terminologia diversa i no patologitzant:** *cissexual, diversitat funcional, endosex, intersexuals, neurotípic...*

Guia d'Educació Sexual

ÍNDEX

1. Més enllà dels genitals. De la sexualitat a les sexualitats

- 1.1. Anatomia (sexe biològic)
- 1.2. Identitat de gènere
- 1.3. Orientació sexual
- 1.4. Rols i/o expressions de gènere

2. Que no se'ns oblide el plaer. Eròtica individual i relacional

- 2.1. Erotisme i plaer
- 2.2. Autoerotisme
- 2.3. La seducció
- 2.4. Conductes sexuals i manaments de masculinitat i feminitat
- 2.5. Sexualitat en la infantesa
- 2.6. Sexualitat en la vellesa
- 2.7. Diversitat funcional i sexualitat

3. De carn i ossos: coneixent-nos. Els cossos sexuals

- 3.1. La pubertat
- 3.2. Genitals
- 3.3. Reproducció i fecundació

4. Aprenent a estimar-nos més enllà del model. Imatge corporal, autoestima i benestar

- 4.1. El meu model i els que m'envolten
- 4.2. Androcentrisme i desigualtat. L'aprenentatge de la incompletesa
- 4.3. Autoestima i imatge corporal
- 4.4. Pressions corporals sobre les dones
- 4.5. Pressions corporals sobre els homes
- 4.6. Transformacions corporals: depilacions, operacions, estètica...

5. Cuidar i cuidar-nos. Prevenció i salut sexual

- 5.1. Conductes sexuals, risc i gènere
- 5.2. Anticoncepció
- 5.3. Infeccions de transmissió sexual i VIH
- 5.4. Salut LGBTI
- 5.5. Interrupció de l'embaràs

6. Contra l'abús, apoderament

- 6.1. La cultura de la violació
- 6.2. Del consentiment al desig
- 6.3. Violència al carrer
- 6.4. Violència a les xarxes socials
- 6.5. LGBTIfobia
- 6.6. Abús sexual infantil

7. Sentiments, emocions i identitat de gènere. Escolta i comunicació

- 7.1. Gènere i emocions. Salut emocional
- 7.2. La transformació de les emocions
- 7.3. L'escolta i la comunicació
- 7.4. La comunicació en les relacions sexuals

8. El binarisme: un vestit que estreny la diversitat. Determinants socioculturals i rols de gènere

- 8.1. L'educació de la masculinitat i de la feminitat
- 8.2. Activismes contra les violències masclistes: feminismes, moviments LGBTI...
- 8.3. Homes per la igualtat
- 8.4. Cultures sexuals

9. Cultura popular 3.0. Gènere i sexualitat als mitjans

- 9.1. Les xarxes i la cultura popular
- 9.2. La publicitat: subjectes o objectes?
- 9.3. Contrapublicitat i creativitat alternativa
- 9.4. Cançons per a la submissió i per a la igualtat
- 9.5. Sèries, pel·lícules i TV

10. Els vincles afectius

- 10.1. Les relacions amoroses en la nostra cultura: l'amor romàntic
- 10.2. L'enamorament
- 10.3. Fusió, separació i espai personal
- 10.4. Amor, desamor i dol
- 10.5. Primers vincles i guió de vida
- 10.6. Els diversos amors
- 10.7. La diversitat familiar
- 10.8. La corresponsabilitat
- 10.9. L'amistat

11. Masculinitats hegemòniques i violència en la parella

- 11.1. La masculinitat hegemònica
- 11.2. El poder en la parella. Els masclismes quotidians i la violència psicològica
- 11.3. Històries de maltractament en adolescents i joves
- 11.4. Treballant pels bons tractes

12. Sexualitat i drets

- 12.1. Els drets sexuals
- 12.2. Els drets de les dones
- 12.3. La llei de la interrupció de l'embaràs
- 12.4. Drets LGBTI
- 12.5. Diversitat funcional i DDHH

Guia d'Educació Sexual

ETIQUETES

ÍNDEX ETIQUETES

#Ablació	#Desigualtat	#Identitat de gènere	#Prevenió
#Abús sexual infantil	#Dinàmica corporal	#Infantesa	#Prostitució
#Activismes	#Diversitat cultural	#Intersexualitats	#Pubertat
#Amistat	#Diversitat funcional	#Intolerància per gènere	#Publicitat
#Amor(s)	#Diversitat intel·lectual	#ITS	#Reproducció
#Anglès	#Drogues	#LGBTfòbia	#Rols/expressió de gènere
#Anticoncepció	#Educació sexista	#Lleis i declaracions	#Salut
#Asexualitat	#Emocions	#Maltractament	#Salut de les dones
#Autoestima	#Erotisme	#Masclismes quotidians	#Salut emocional
#Avortament	#Escolta	#Masculinitat(s)	#Salut LGBTI
#Binarisme	#Espai personal	#Masturbació	#Sedució
#Bisexualitat	#Esport	#Menstruació	#Tràfic de persones
#Bon tractament	#Ètica relacional	#Música	#Trans
#Clítoris	#Famílies	#Objectualització	#Vellesa
#Coitocentrisme	#Feminismes	#Orientació sexual	#VIH/Sida
#Comunicació	#Feminitat(s)	#Penis	#Violència al carrer
#Consentiment	#Francès	#Plaer	#Violència masclista
#Corresponsabilitat	#Gordofòbia	#Porno venjatiu	#Violència sexual
#Cossos i models	#Habilitats relacionals	#Pornografia	#Virginitat/1a vegada
#Creativitat de gènere	#Hòmens igualitaris	#Preservatiu	#Visualització
#Cultura de la violació	#Homosexualitat	#Pressió grupal	#Xarxes socials

≡ ÍNDEX

ORIENTACIONS
DIDÀCTIQUES

ETIQUETES

Sexualitats	1
Plaer i eròtica	2
Cossos sexuals	3
Cos i autoestima	4
Prevenió i salut	5
Abús vs. apoderament	6
Salut emocional	7
Binarisme i rols	8
Cultura popular 3.0	9
Amor i vincles	10
Violència en la parella	11
Drets	12

#Clítoris

Aquesta temàtica es treballa sobretot en el **bloc 3**, apartat 3.2. També podem trobar-la en activitats del blocs 2, 4 i 5. Ens seran de molta utilitat les informacions del bloc 3 **"El clítoris"** i **"Relació amb els genitals"**.

1.1.6. El fal·lòmetre 2EBC

2.1.10. La mutilació del plaer EBC

3.2.1. Vocabulari vulgar de la sexualitat E

3.2.2. El clítoris EBC

3.2.3. El clítoris a les escoles EBC

3.2.4. #clitpower contra la MGF BC

3.2.7. El mite de l'orgasme vaginal 2EBC

3.2.9. Genitals, masculinitat i mites 2EBC

3.2.10. Diccionaris 2EBC

4.2.2. Les nenes no tenen pil·la E

5.4.6. S'ha de tallar! EBC

1. Apoderament i Plaers

Educar pensant en la diversitat de plaers

Felicitat. El plaer ens fa felices!

Les 5 Ces

- Escolta del **Cos** propi i del cos alié (empatia).
- **Comunicació** dels nostres desitjos i sentiments.
- **Confiança** i seguretat que els nostres desitjos i temors compten.
- **Cuidar i cuidar-nos.**
- **Consentiment** entusiasta i dret a canviar d'opinió.

Bloc 2. Que no se'ns oblide el plaer

Informació: El plaer en l'educació sexual

7.3. L'escolta i la comunicació

7.4. La comunicació en les relacions sexuals

Consentiment (Alli Kirkham)

Reconéixer la violència que rebem i la que exercim – Dir que no i respectar el no

Activitat 6.2.1. El consentiment explicat amb un còmic

El consentiment, tan simple com el té

<https://youtu.be/E4WTnJCMrH8> (3')

Activitat 6.2.2. El consentiment en parella

Consentiment entusiasta

<https://youtu.be/AqBQH1e7XwQ> (2'48'')

Informació B6: Què vol dir consentir?

Guia d'Educació Sexual

6. CONTRA L'ABÚS, APODERAMENT

6.3. VIOLÈNCIA AL CARRER

6.3.2. San Valentín para machirulos EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Violència al carrer

#LGBTIfòbia

Desenvolupament:

Vegeu els vídeos "[San Valentín para machirulos](#)" (El conejo de Alicia) i "[Hombre piropeando a hombres en Santiago](#)". També podeu completar l'activitat amb el vídeo "[Piropeo o acoso callejero](#)" (2012, 5 min. 37 seg.), un reportatge sobre l'assetjament al carrer realitzat pels adolescents protagonistes del programa de la televisió de Nicaragua "Abre tus ojos", o amb "[Basta de acoso callejero](#)" (1 min. 27 seg.), un vídeo del Observatorio contra el acoso callejero de Chile que fa una pregunta molt interessant: "¿I tu, ¿podrías seguir caminando tranquilo si te "halagan" así?".

Llegiu els comentaris dels alumnes Miguel Àngel, Jose i Andrea (a l'entrada de Karícies "[Assetjament sexual](#)"), sobre el vídeo "[Hombre piropeando a Hombres en Santiago](#)", i comenteu-los.

Feu el vostre propi comentari i pengeu-lo en l'apartat de comentaris dels vídeos de Youtube anteriors.

L'espai públic

Alicia Murillo, autora de la sèrie El conejo de Alicia i del vídeo "[San Valentín para machirulos](#)"

explica que els masclistes solen dir-li: "No sé de què et queixes. A mi m'encantaria que em digueren coses pel carrer". Però la frase té trampa i la situació s'ha d'entendre en el context patriarcal en el qual vivim. Malauradament, l'home és encara un subjecte privilegiat en l'espai públic, i la dona, un subjecte secundari que no pot anar a tots els llocs que voldria ni a qualsevol hora del dia. Per això no és equivalent la galanteria d'una dona cap a un home que al contrari. Si una dona galanteja un home, ho fa des d'una posició d'inferioritat; si un home galanteja una dona, ho fa des d'una posició de superioritat. Així, si a la dona li desagradava el comentari que li puguessin fer, no diria res per por a una possible reacció agressiva de l'home.

En la via pública, un home heterosexual difícilment podrà ser denigrat per una dona; pot passar vergonya, però no por. En canvi, si és un altre home el que el galanteja, la situació canvia: l'home galantejat percep l'amenaça i sol reaccionar amb violència. A més a més, el problema no és sols l'amenaça, sinó també l'homofòbia que fa que no vulga ser pres per homosexual si accepta, pacientment i agradosa, les galanteries d'un altre.

Comentaris

Miguel Angel West (3r ESO)

Hola a tots.

Jo crec que aquest vídeo que no dura ni dos minuts lleva tota la raó a un ideal d'opinions masclistes tradicionals que diuen coses com: "Si

no vols que et diguen res, tapa't" o "La culpa és teua per anar provocant". Encara que parega impressionant, encara hi ha retrògrads que pensen així en ple segle XXI. Crec que les dones haurien de reaccionar igual que ho fan els homes en aquest vídeo. Sols perquè l'assetjador siga un home no li han de tindre por, és més, han de reaccionar i intentar parer el seu comportament masclista. Aquest vídeo em recorda una frase popular: "No facés el que no t'agradaria que et feren". Espere que en un futur pròxim les dones no es vegin assetjades amb comentaris desagradables i puguin anar pel carrer com vulguen sense el temor de ser assetjades. 16.12.14

Jose de Beauboir i Andrea Arenal (Primer de Batxillerat)

Després de veure aquest vídeo, la meua companya i jo ens preguntem: per què quan un home "piropeja" una dona està bé i quan un home "piropeja" un altre home, no està bé, i inclús reaccionen amb violència? Perquè, com hem observat al vídeo, set de cada deu homes han reaccionat de mala manera... Nosaltres pensem que és igual que un home "piropege" una dona o un altre home. Ha de ser homosexual qui ho fa a un altre home? Per què? Nosaltres creiem que és totalment lícit tant que un home "piropege" una dona com que ho faça a un altre home, però també veiem molt bé que una dona "piropege" un home o inclús una altra dona. Aquest vídeo ens ha paregut molt bo i molt interessant, ja que ens mostra el masclisme i l'homofòbia que hi ha hui en dia al món. 24.4.16

ÍNDEX

ORIENTACIONS
DIDÀCTIQUES

ETIQUETES

Sexualitat

Plaer i
eròtica

Cossos
sexuals

Cos i
autoest

Prevenç
i salut

Abús v
apoder

Salut
emocio

Binari
i rols

Cultura
popular

Amor
i vincles

Violència
en la parella

Drets

<https://youtu.be/58h6gNmp6Ec>

6.4.5. Xarxes i intimitat EBC

Nivells: ESO, Batxillerat i Cicles

Etiquetes:

#Xarxes socials

#Porno venjatiu

#Violència sexual

Desenvolupament:

Per parelles, vegeu els vídeos i compareu les campanyes per un internet segur; digueu en quines:

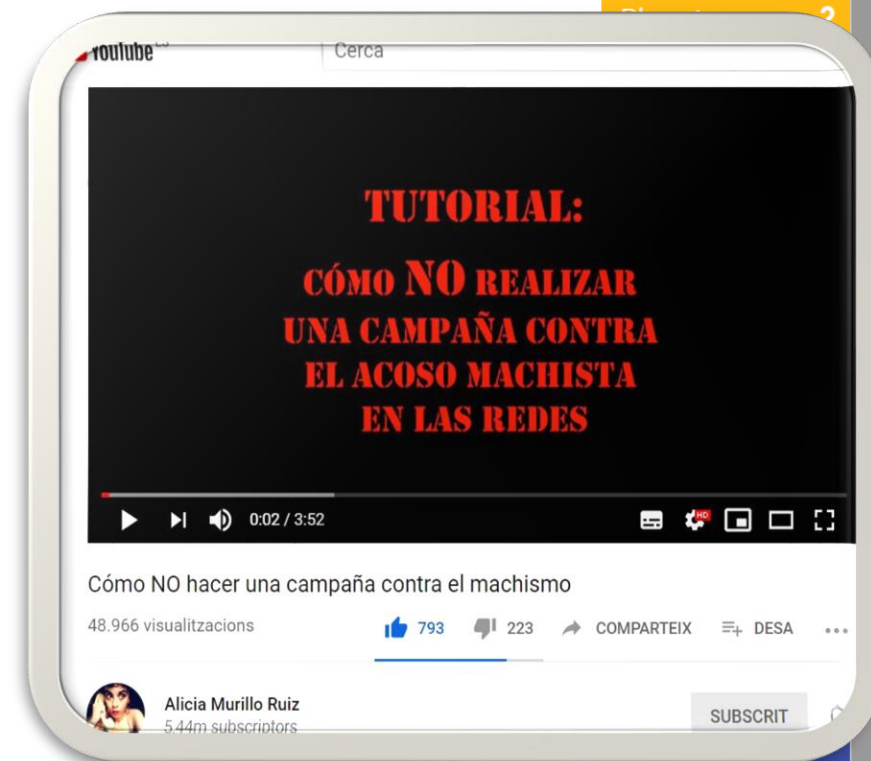
- Posa l'accent en els observadors o en qui comparteix una foto privada.
- Busca modificar l'actitud de la possible víctima.
- Busca modificar l'actitud del possible agressor/a.
- Anima a pensar en les conseqüències que té compartir fotos d'altres persones.
- Responsabilitza i culpabilitza la persona que comparteix una foto privada i no la o les que divulguen un contingut privat.
- S'adreça a qui comparteix una foto pròpia.
- S'adreça a qui comparteix una foto aliena.
- Convida a pensar abans de compartir una foto pròpia.
- Convida a pensar abans de penjar o compartir una foto aliena.

Campanyes

- "#NoTeDaVergüenza ser parte de la violencia sexual?" (Observatorio contra el acoso callejero de Chile)
- "Sexting, no lo provoques" (Pantallas amigas)
- "Sexting, no lo produzcas" (Pantallas amigas)
- "Tu decides lo que dejas saber a los demás" (Agencia Vasca de Protección de datos)
- "No lo digas por internet" (Inetsegura)
- "Piensa antes de poner tu foto en internet" (CyberTripline.org)

Després poseu en comú les vostres amb una altra parella, primer, i amb el grup classe, després.

Finalment, vegeu el vídeo d'Àlicia Murillo "Cómo no hacer una campaña contra el machismo", que alesta sobre els principals errors d'algunes campanyes que, des del paternalisme, acaben responsabilitzant la potencial víctima i no els agressors.

<https://youtu.be/1Wo0OGJ6Qoc> [3'52]

ETIQUETES

Sexualitats

Cultura popular 3.0

Amor i vincles

Violència en la parella

Campanyes sobre l'ús d'internet

- [Sexting, no lo provoques](#) (Pantallas amigas)
 - [Sexting, no lo produzcas](#) (Pantallas amigas)
 - [Tu decides lo que dejas saber a los demás](#) (Agencia Vasca de Protección de datos)
 - [No lo digas por internet](#) (Inetsegura)
 - [Piensa antes de poner tu foto en internet](#)
 - [#NoTeDaVergüenza ser parte de la violencia sexual?](#) (Observatorio contra el acoso callejero de Chile) Aquesta campanya no culpabilitza la víctima!
-
- **A qui s'adrecen? A qui responsabilitzen? A qui conviden a pensar?**

Sexting vs. Sexpreading

Sexting (sex + texting): enviament de material eròtic d'un/a mateix, a una altra persona, de manera voluntària, per les xarxes socials.

Sexpreading: difondre fotos amb contingut sexual d'una altra persona sense el seu consentiment.

Porno venjatiu (*revenge porn*): variant del *sexpreading* on la persona que comparteix sol haver tingut una relació íntima que s'ha trencat.

Sextorsió: forma d'extorsió sexual en la qual una persona rep xantatge o amenaces perquè envii una foto de si mateixa amb contingut sexual.

Grooming: ciberassetjament pedòfil que consisteix en una sèrie d'actituds i actuacions enganyoses dutes a terme per part d'un adult per tal d'obtenir la confiança d'un/a menor d'edat i obtenir-ne favors sexuals

Informació de B6: Intimitat, apoderament i xarxes

Violències al carrer i als espais d'oci

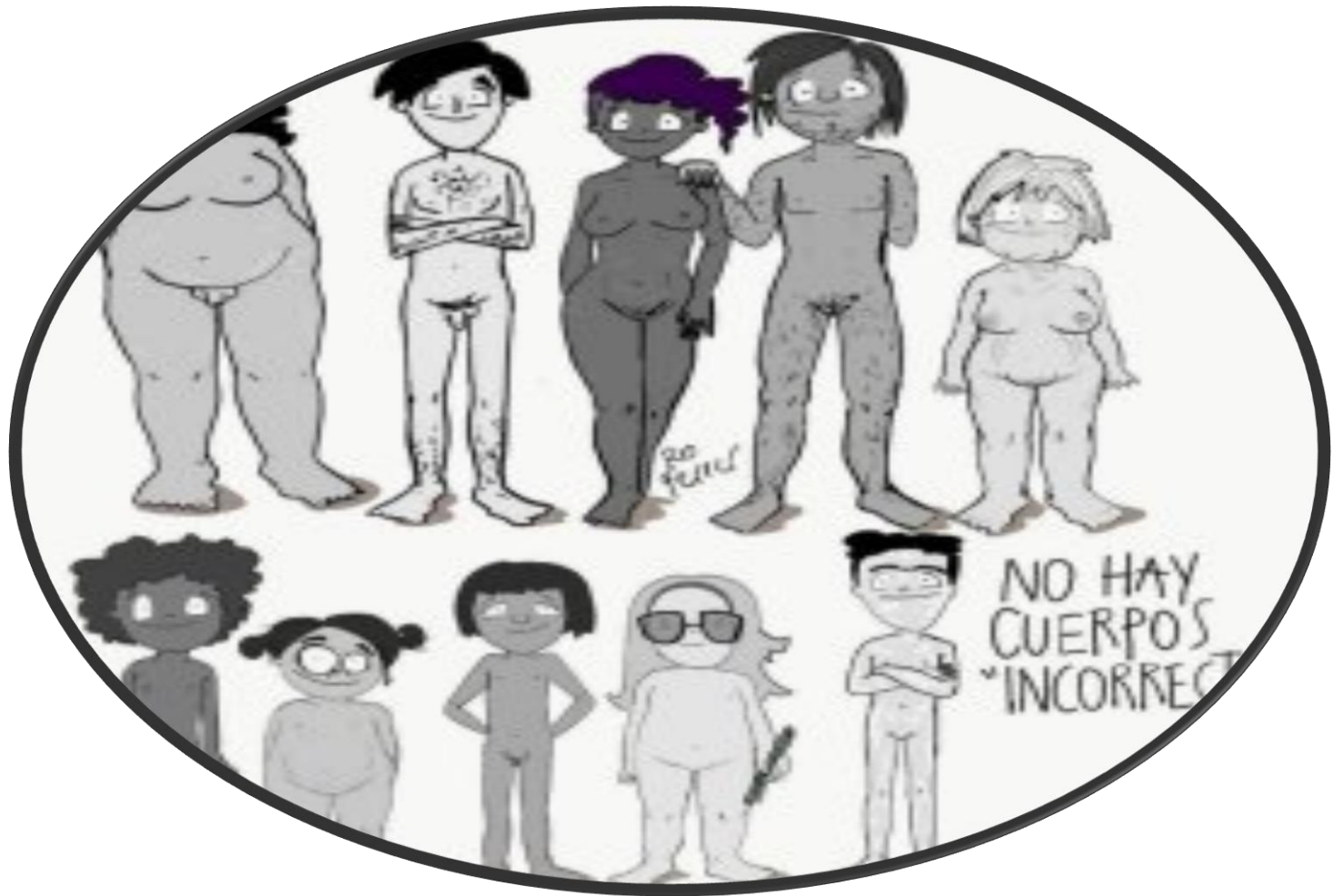
Assetjament al carrer: pràctiques amb connotació sexual, explícita o implícita, que ocorren de manera unidireccional entre desconeguts dins d'espais públics, i que provoquen malestar i por.

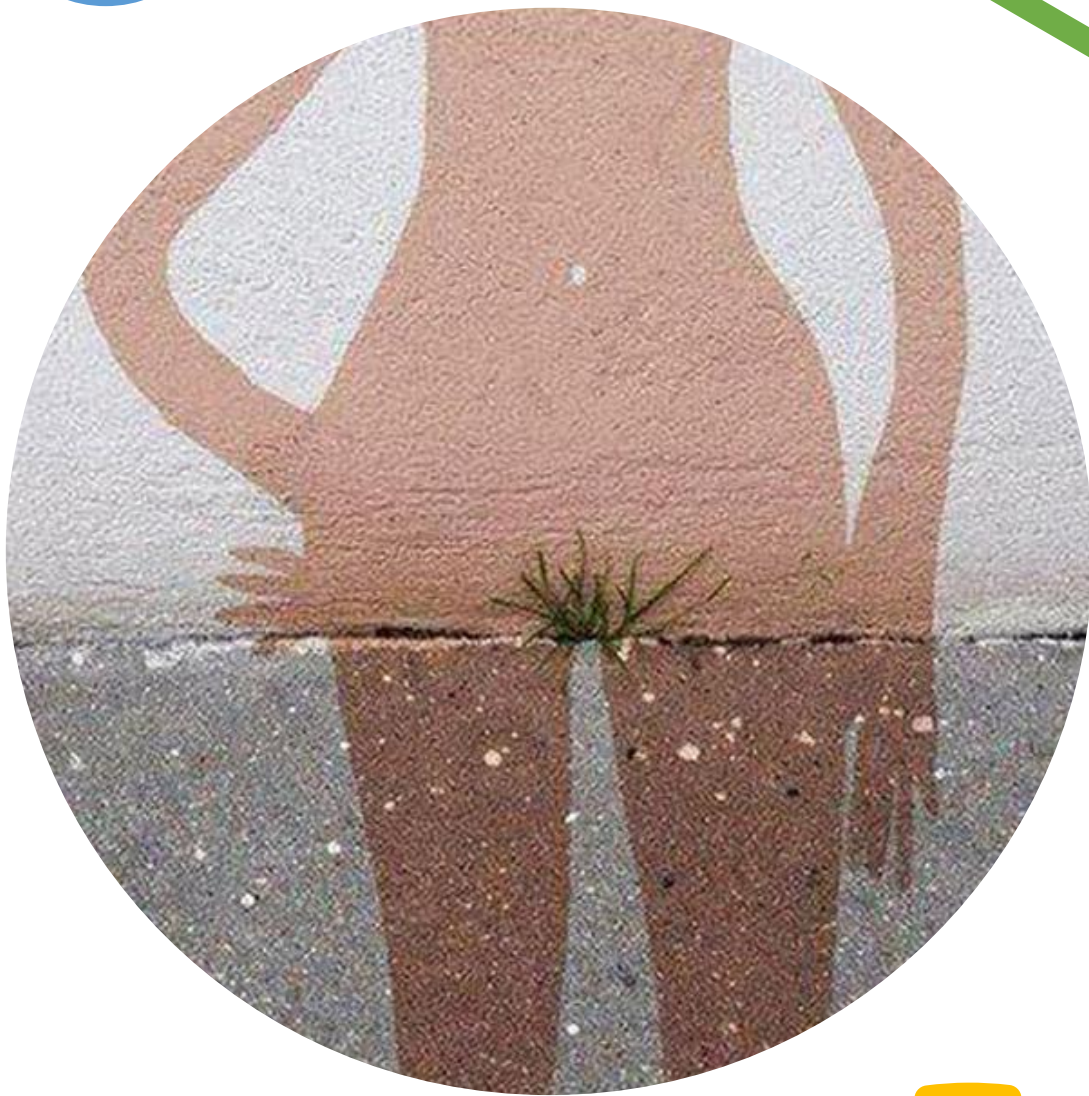
Exemples:

mirades lascives - fregaments o tocaments – xiulits – besos a l'aire – persecucions - comentaris sexuals (floretes) explícits o implícits - fotos i gravacions no consentides – exhibicionisme - masturbació pública - *lligoteig* pesat i insistent - arraconament i altres formes d'acostament intimidant - intents de besar o tocar sense permís - dret a sexe perquè et conviden a beure, etc.

2. Cossos

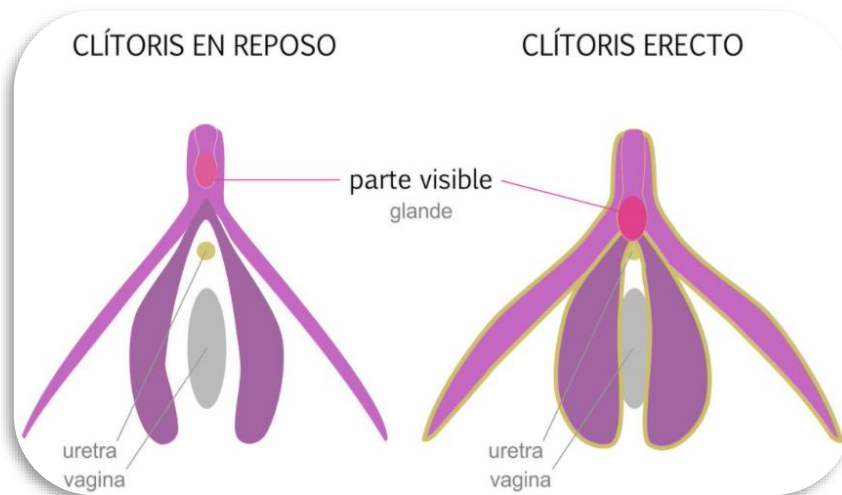
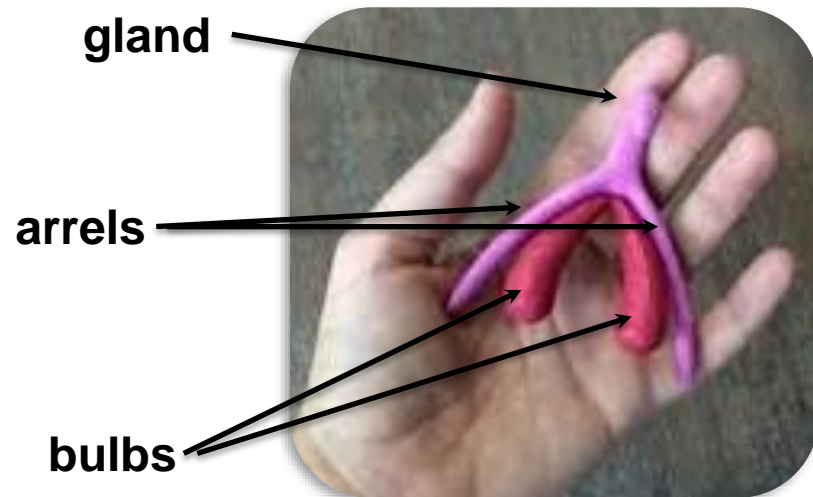

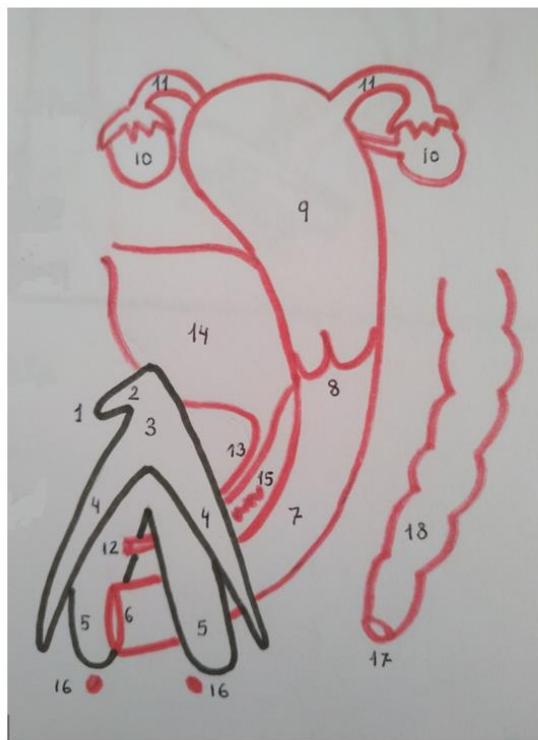
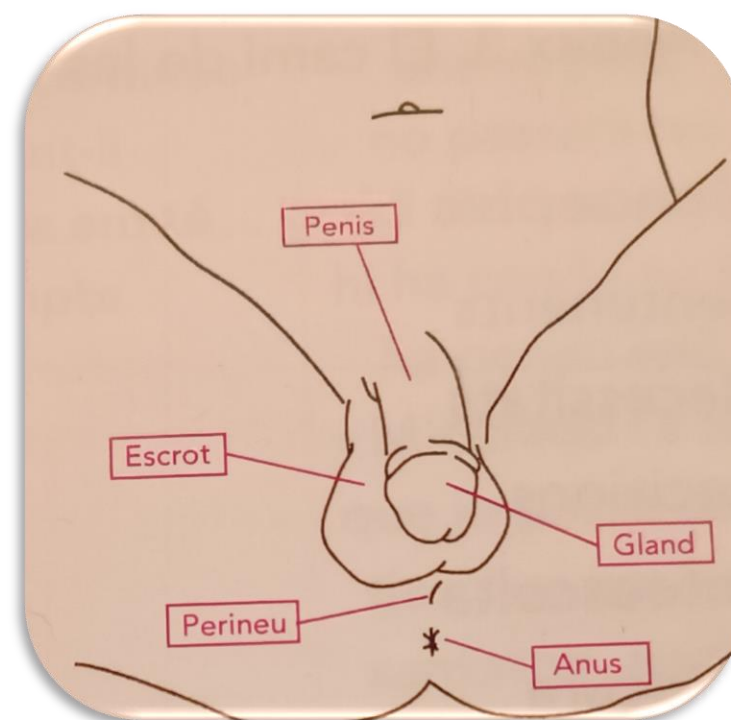
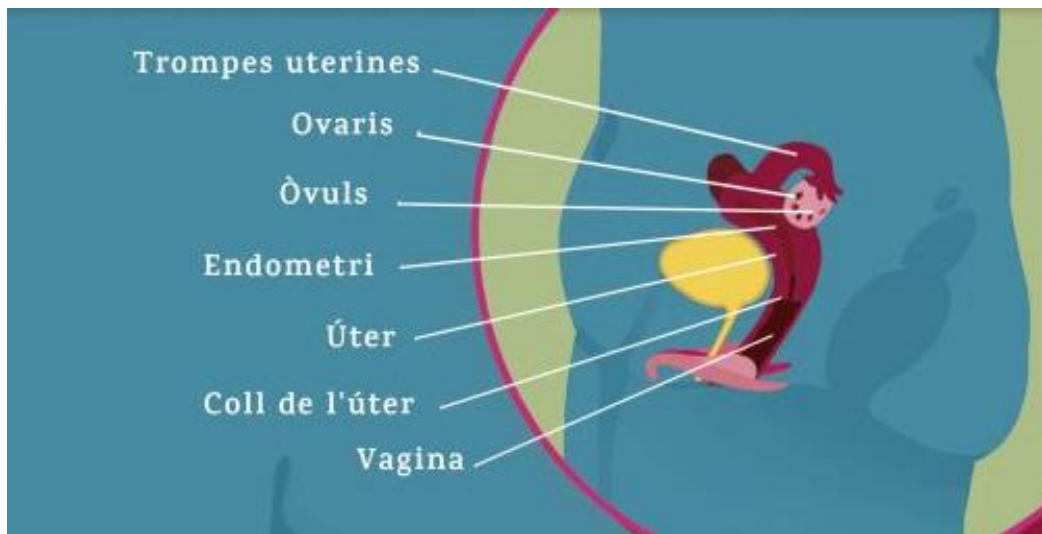

Dibuixa un clitoris

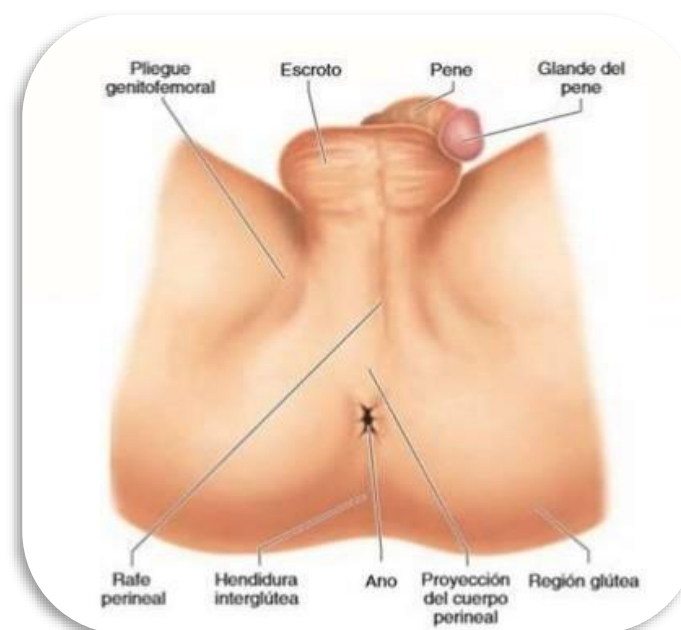
Bloc 3. De carn i ossos. Coneixent-nos. Els cossos sexuals

3.2.2. El clítoris

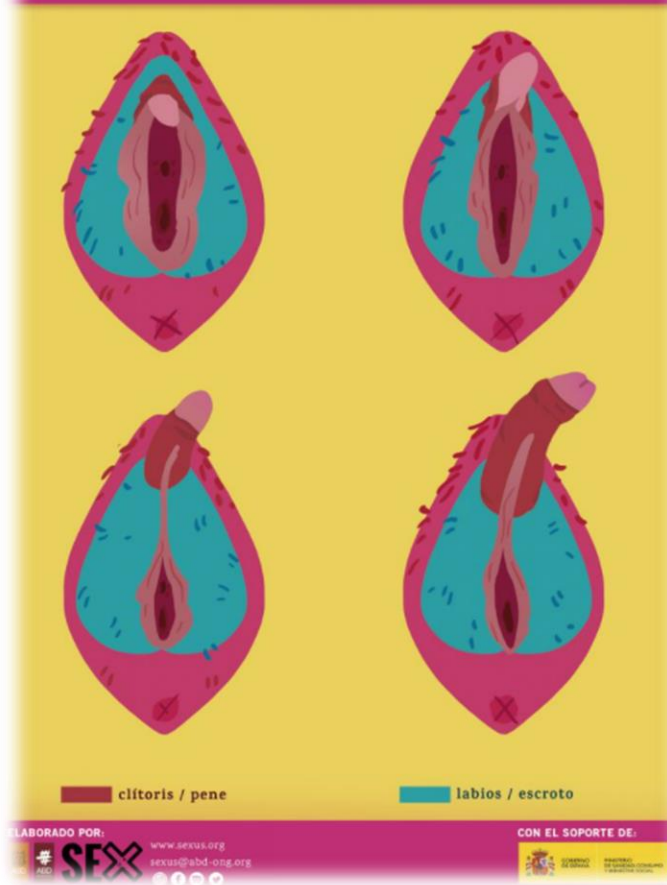
1. Gland del clitoris
2. Tija o tronc
3. Cos del clitoris
4. Arrels o pilars
5. Bulbs
6. Entrada de la vagina
7. Vagina
8. Coll de l'úter
9. Úter
10. Ovaris
11. Trompes de l'úter
12. Meat uretral
13. Uretra
14. Bufeta
15. Glàndules parauretrals
16. Glàndules vestibulars
17. Anus
18. Recte

Genitalitats diverses

sexus.org

GENITALES INTERSEX

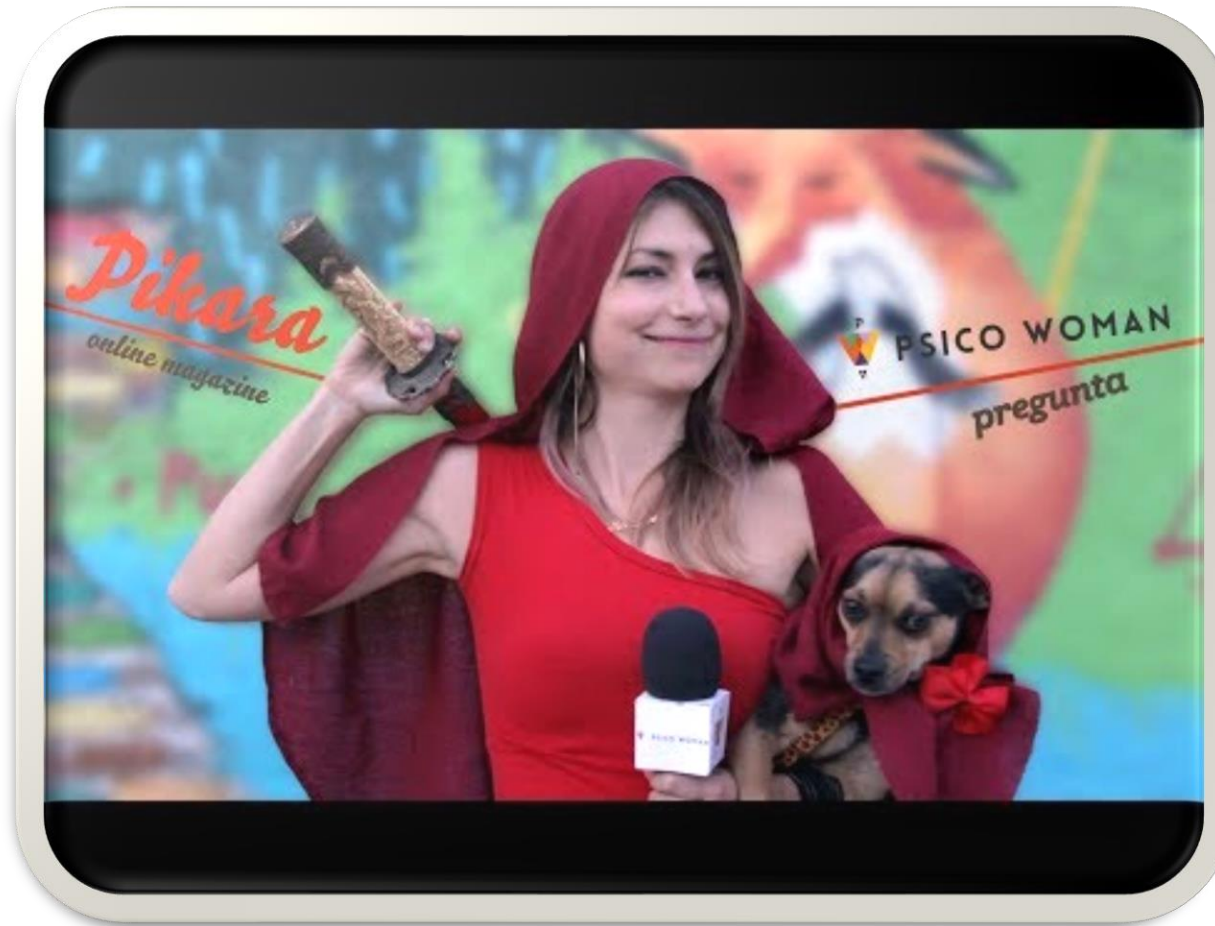

vielma.at

1.1.6. El fal·lòmetre
#Intersexualitats

Psicowoman i el clítoris

Psicowoman pregunta: ¿(re)conoces el clítoris? https://youtu.be/f-KmHPm7_Bc

3.2.3. El clítoris a les escoles

Género y genitalidad. ¿Somos tan diferentes? Ana Peiró (2020)

<https://www.youtube.com/watch?v=a79mykoROAk> [12']

Informació de B3: “Relació amb els genitals”

Vulvart a l'IES Isabel de Villena

Incompletesa

Els xics tenen penis, les xiques, no.

Els xics pixen drets, les xiques, no

- Soc xica perquè no soc xic. Ser xic és millor.

Papa posa la llavoreta dins de mamà.

- Ella és un recipient que no fa res.

Els xics tenen penis i les xiques tenen vulva o vagina.

- Ocultació del clitoris

Explicacions més inclusives:

- La majoria de xiques tenen clítoris i vagina; la majoria de xics tenen penis i testicles.
- Alguns xics tenen clítoris; algunes xiques tenen penis.
- Alguns xiquets i xiquetes tenen genitals intersex.

4.2.3. Els nens fan pipi i les nenes caca

Mirada coeducativa i diversa sobre els wc

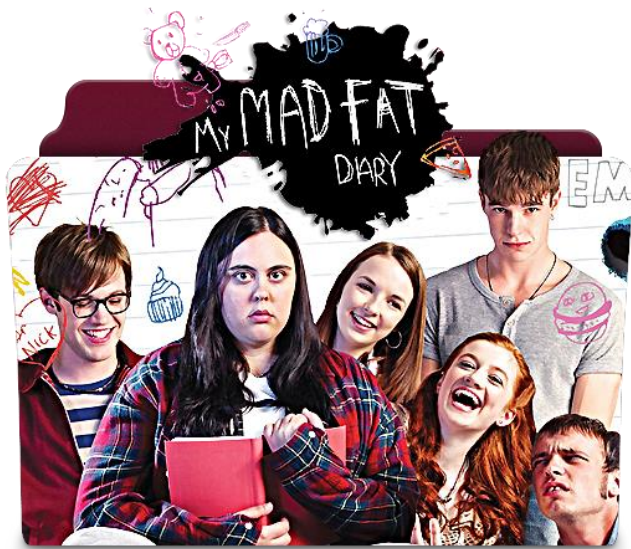
Exposicions:

- Cossos diversos
- Menstruació
- Frases respectuoses
- ...

Reflexions:

- A casa mixtos i a l'escola no?
- Biaix de gènere
- Netedat
- Intimitat
- Pixar dret i masculinitat
- ...

Gordofòbia

Bloc 4. Aprenent a estimar-nos més enllà del model. Imatge corporal, autoestima i benestar

Informació de B4: Gordofòbia

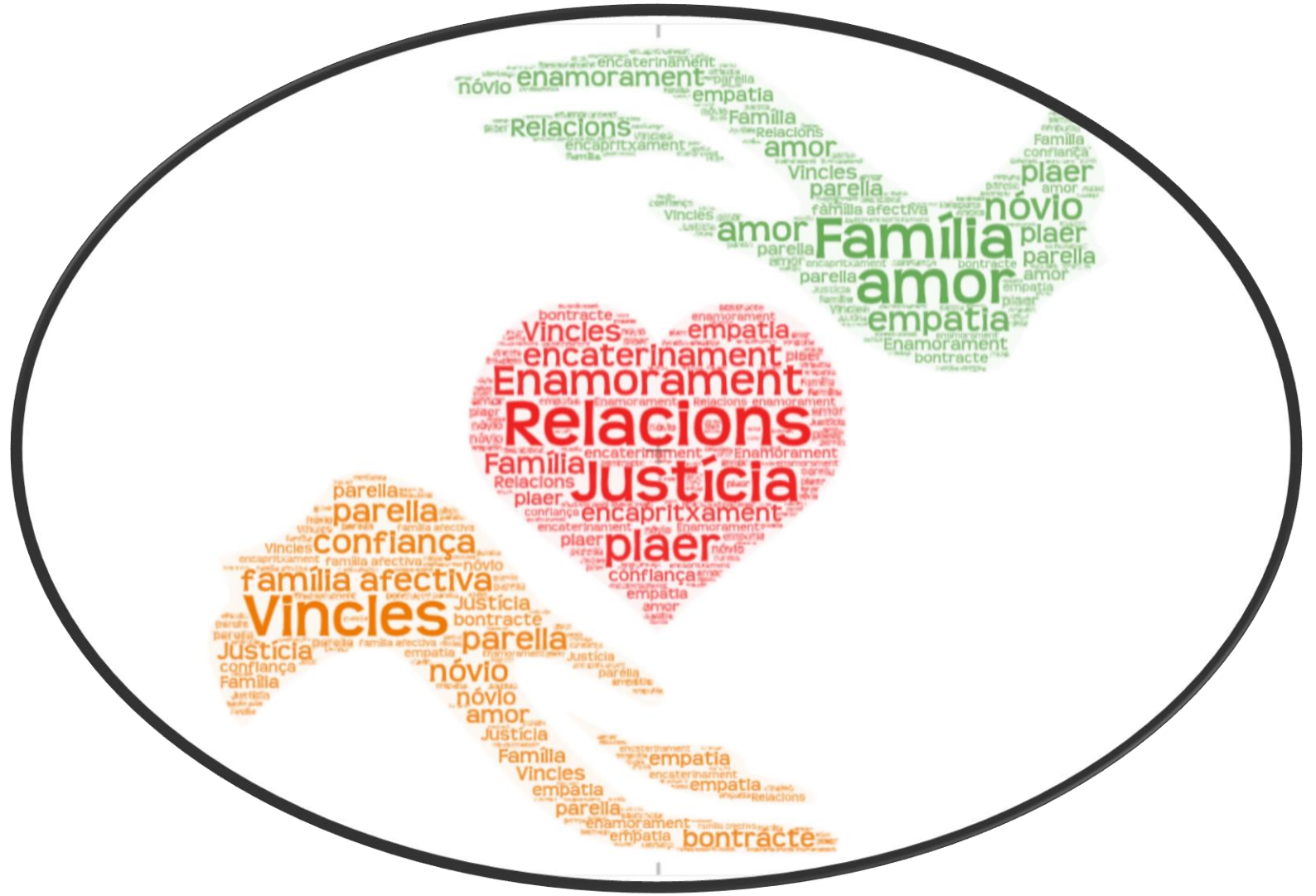
Pèls: Som Barbàrie – Harnaam Kaur

<https://www.youtube.com/watch?v=zxhtlpg9Us>

Activitat 4.6.2. Pareu la deforestació

3. Amor, desamor i vincles

Mites de l'amor romàntic

Ahí vamos por la vida
revisando el teléfono
cada 5 minutos
viendo si hay amor.
o si hay WiFi.
Lo que aparezca primero

Bloc 10. Els vincles afectius

11.4. Treballant pels bons tractes

EL AMOR *propio*
PUEDE
CON TODO.

"Vivieron Felices por Siempre"
pero ¿Quién dijo Juntos?

SI EL AMOR APRIETA,
NO ES TU TALLA

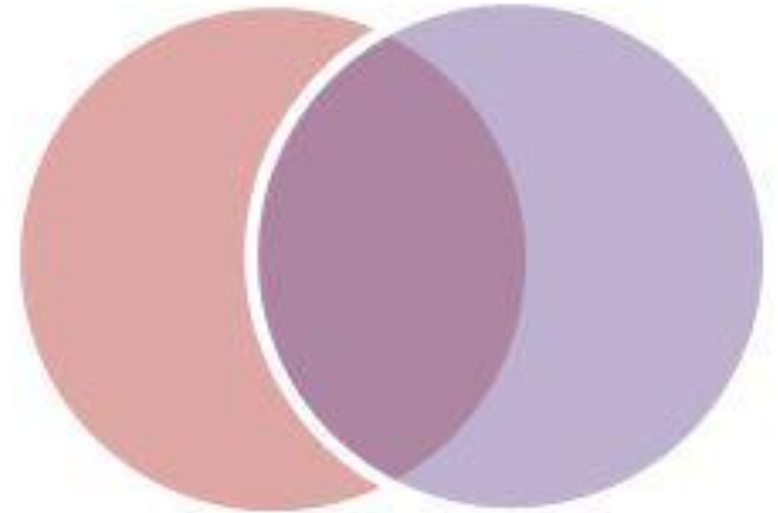
Els vincles i l'espai personal

Fusió

Inclusió

Interdependència

Activitat 8.1.3. El gènere i l'espai personal

Bloc 10. Els vincles afectius

Informació de B10. Fusió i separació

Informació de B10. L'espai personal i els vincles amorosos

Amor i desamor

- És més fàcil començar una relació que acabar-la; ningú ens ensenya a dir adeu.
És més difícil encara en un món interconnectat.

Semblances entre l'amor i el desamor:

- L'amor ens ompli i el desamor ens buida
- Invasió de les emocions:
 - Amor: alegria i eufòria
 - Desamor: tristesa i ràbia
- Irrealitat i deformació de la realitat
- Oblit d'un/a mateix/a
- Són processos transitoris

Activitat 9.4.5. Amor i desamor

4. Masculinitats

HAY QUE EDUCAR
A LOS HOMBRES
PARA QUE NO
VIOLEN,
NO A LAS
MUJERES
PARA QUE SE
PROTEJAN

La masculinitat

Triple negació

- No soc un xiquet xicotet
- No soc una dona
- No soc homosexual

Triple violència:

- Contra un mateix
- Contra els iguals
- Contra les dones

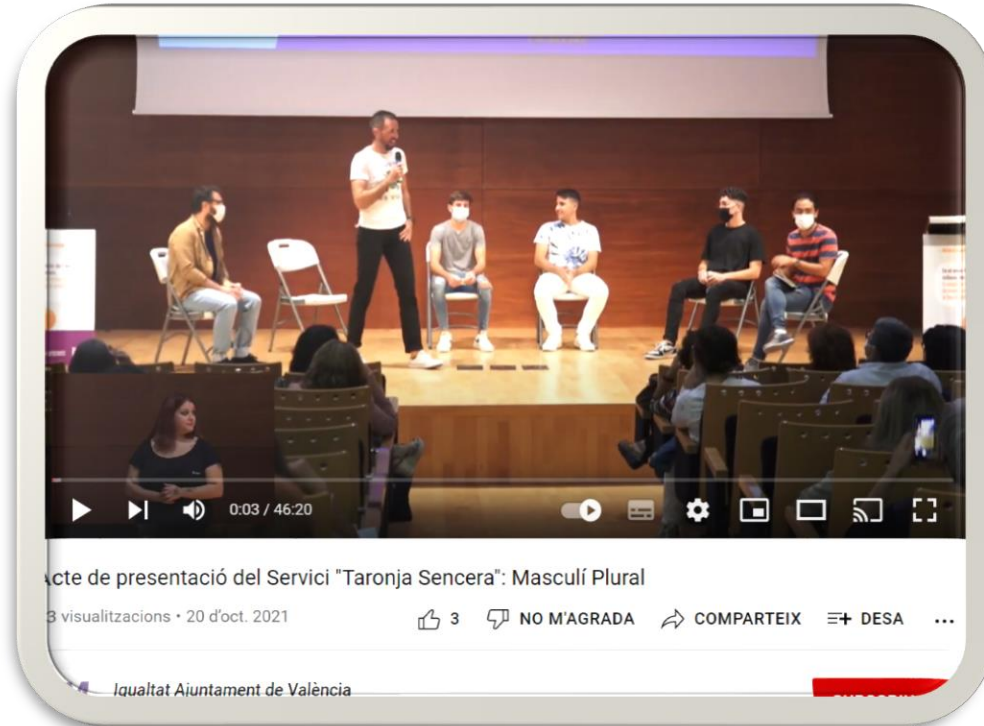
Informació de B1: L'educació de la masculinitat

8.3. Hòmens per la igualtat

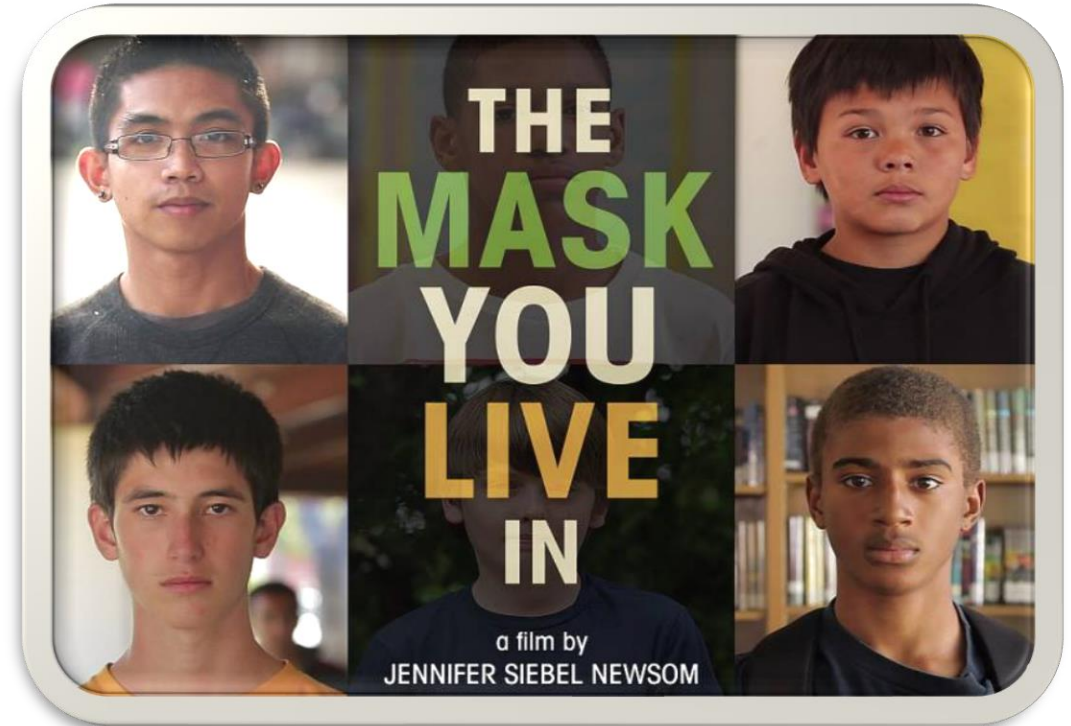
Informació de B8: Els límits a la masculinitat i a la feminitat

B11: MASCULINITATS HEGEMÒNIQUES I VIOLÈNCIA EN LA PARELLA

Homes igualitaris i noves masculinitats

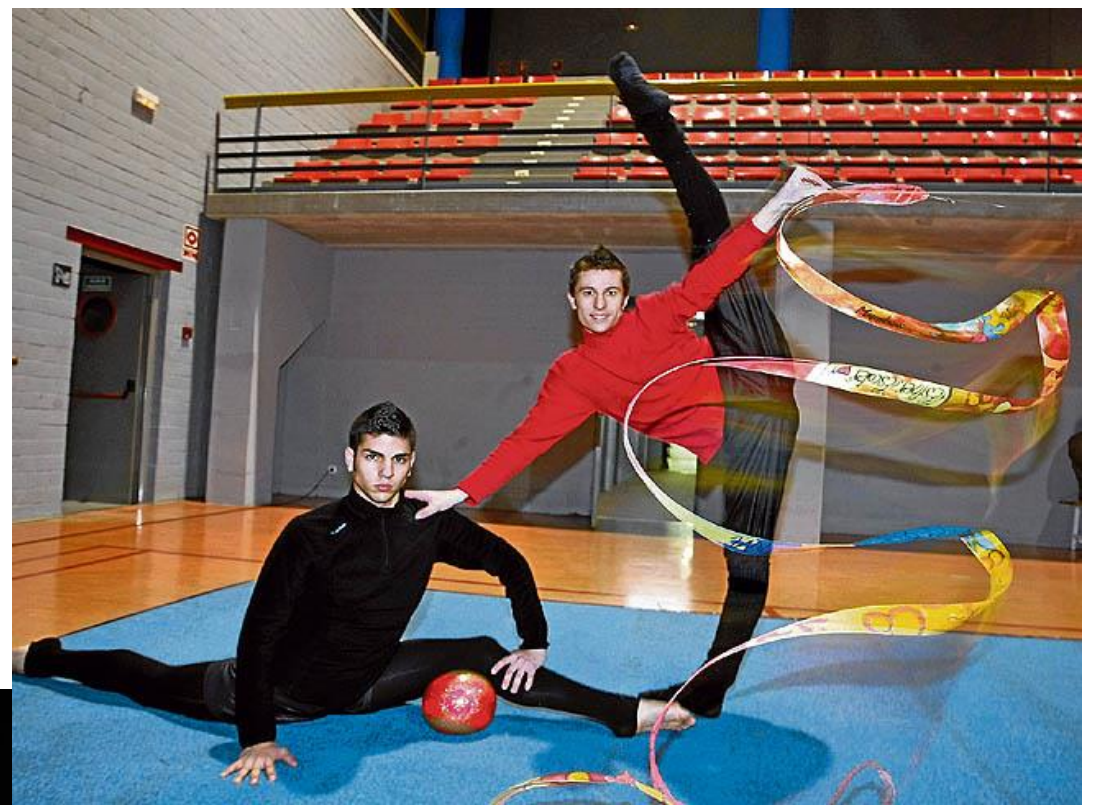
Masculí plural: IES Benicalap.

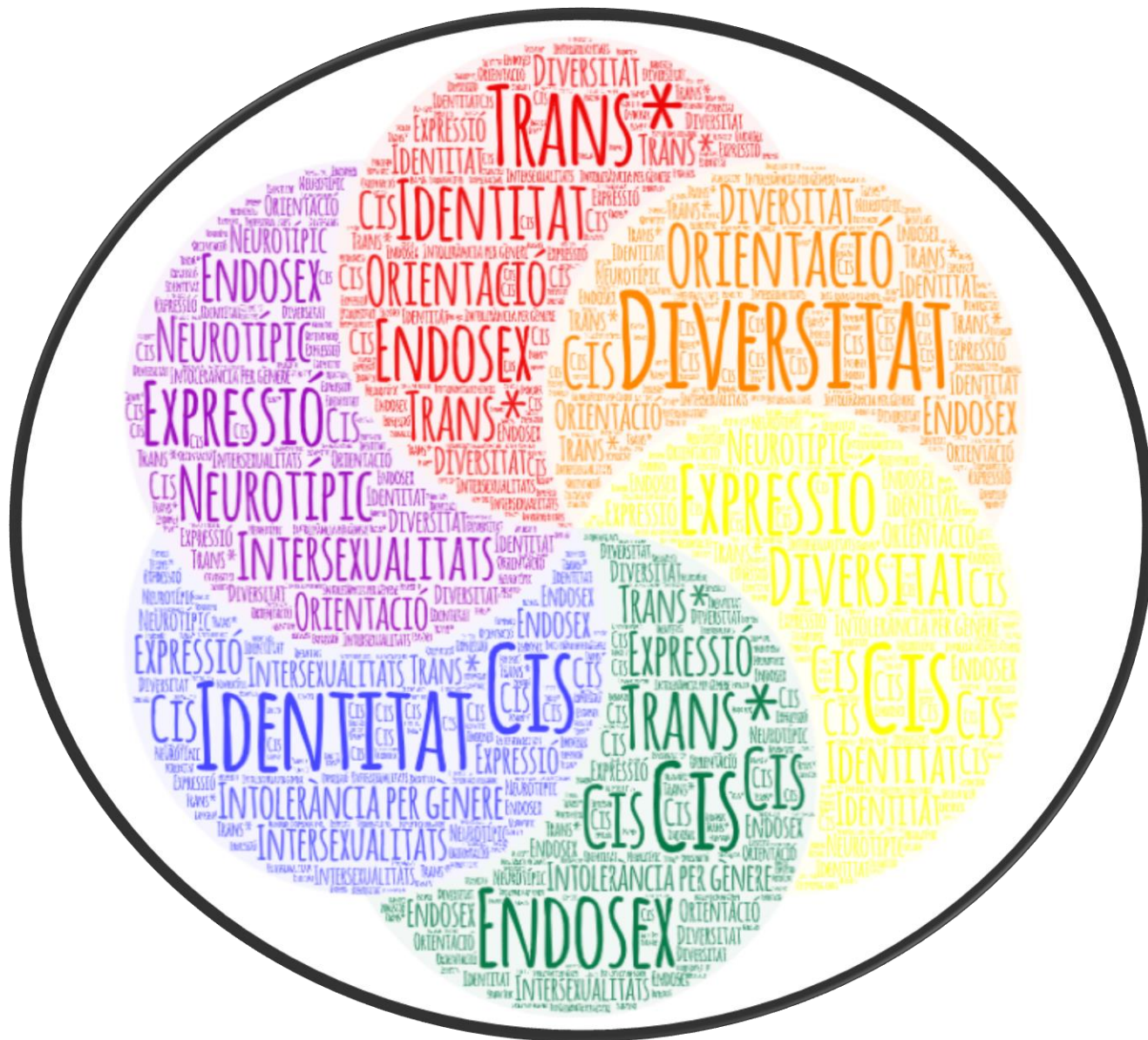
Documental "The Mask You Live In". 2015. Direcció: Jennifer Siebel.

8.3.5. Figures masculines i femenines significatives

8.3.10. La màscara de la masculinitat

5. Diversitats

“[...] estuvimos comentando este caso, la niña ya tiene 12 o 13 años y claro, estuvimos comentando con la madre que hay que hacerla niña funcional, hay que hacerle una vagina funcional [...] Es la madre la que, con las conversaciones que tenga con la hija es cuando deciden cuando hay que hacerle, porque una vez que hayas hecho una neovagina, hay que usarla. Si no, muchas veces se atrofia, o se... Es complicado. Debe mantenerla en condiciones, tienen que usar dilatadores o rollos de estos. Entonces es preferible cuando la niña, digamos por sus apetencias, va a tener relaciones sexuales, es cuando ya se hace la operación; se hace la neovagina para que la use.”

(Entrevista a PE, juny de 2005)

Testimoni

“Em diuen que he tingut una xiqueta i la registrem. Ningú ens va dir res, però la xiqueta tenia una fusió de llavis. El cap de pediatria de l'hospital va venir a l'habitació i ens va dir que *li anaven a obrir els llavis* en aquell moment. El meu marit i jo ens negàrem en redó. [...] Va entrar molta gent a l'habitació i em digueren que anaven a fer una analítica al meu bebé, però *li van mesurar els genitals amb un regle*. No em van demanar permís. [...] La metgessa [...] ens va explicar que la meua filla tenia cromosomes d'home. Que tenia una *alteració* del desenvolupament sexual, un *trastorn* que era una *patologia*, i que no s'assabentaria si l'operaven... Volien *extirpar-li les gònades*, però encara no sabíem què tenia, si ovaris o testicles. Segons l'ecògraf, tenia òrgans femenins, però *volien reduir-li el clítoris i fer-li una vaginoplàstia*. [...] Jo li vaig dir a la doctora que no li podíem fer això sense saber ben bé què era. I ens va dir que, en aquestos casos, es fa la cirurgia i que preval el sexe de criança.”

Grande, Fani: *Jo sóc així i això no és cap problema*. Ed. Vincle, 2017

El fal·lòmetre

Ablació

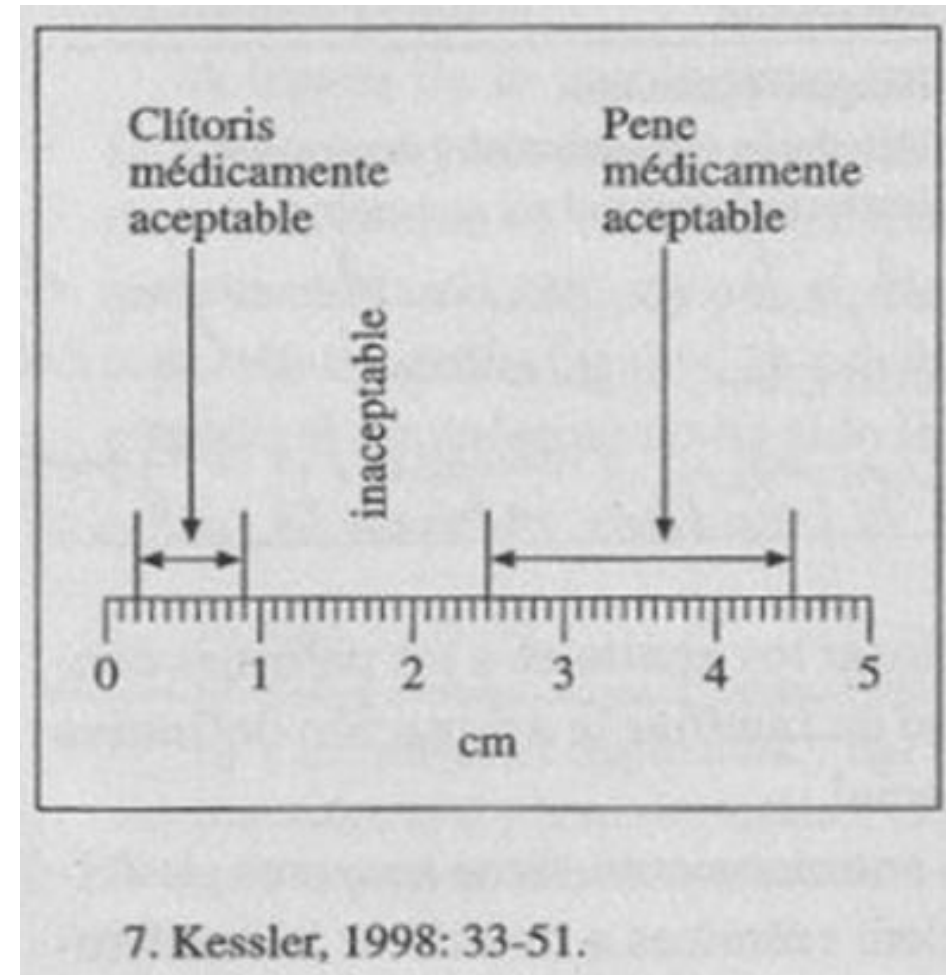
ritual bàrbar que desfigura

Cliterodectomia o cliteroplàstia

cirurgia que normalitza

Vaginoplàstia

Cirurgia que et converteix
em “funcional”

<https://kaleidosintersex.com/>

BRÚJULA INTERSEXUAL: Blog d'intersexualitat - <https://brujulaintersexual.org/>

**Informació de B1: “Intersexualitats”
#intersexualitats (13 activitats)**

Sistema binari heteropatriarcal

SEXE	IDENTITAT DE GÈNERE	EXPRESSIÓ DE GÈNERE	ORIENTACIÓ
Mascle o femella (endosex)	Home o dona Cissexual (cisgènere o cis)	Masculina o femenina	Heterosexual

EXCLUSIONS

Persones intersexuals, trans no operades...	Transsexuals, transgèneres, gènere fluid, agèneres, NB...	Homes femenins, dones masculines, dones sexuals...	Homosexuals, bisexuals, pansexuals, asexuals...
---	---	--	---

Activitat 1.1.4. El sistema sexe-gènere

Canvi de mirada a la diversitat: de la integració a la inclusió

Canvi en la manera
de **nombrar la
diversitat**: fer-ho
en positiu.

Canvi en la **diana**:
no voler canviar la
persona sinó el
món.

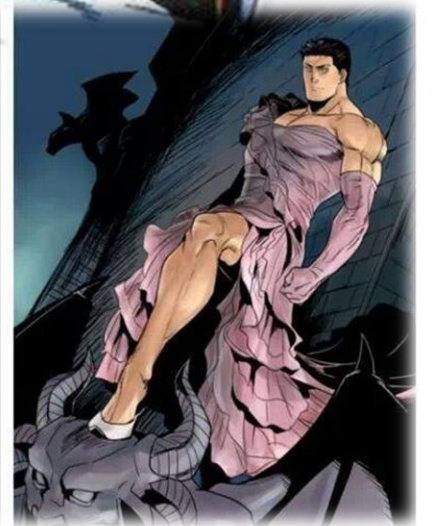
Canvi en
l'enfocament: de
fet individual a fet
estructural.

La importància dels referents

-Revisió dels materials d'aula perquè siguin igualitaris i diversos

TODOS TENEMOS DERECHO A ELEGIR NUESTROS ROLES

Salut LGBT

Informació per al professorat

L'estrés de les minories

L'entorn homofòbic de rebuig cap a les persones LGBT afecta la seua salut i causa l'anomenat "estrés de les minories sexuals". L'homotransfòbia és el terme utilitzat per a descriure el rebuig i la discriminació a les persones LGBT. També podem parlar de transfòbia (cap a les persones trans), d'homofòbia (cap a les persones homosexuals), lesbofòbia (cap a les lesbianes) i bifòbia (cap a les persones bisexuals). Malgrat els avanços socials, les persones LGBT s'enfronten als riscos de la violència homotransfòbica tant en espais públics com privats, començant en molts casos per l'entorn familiar.

Aquesta situació s'agreuja quan les actituds dels professionals de la salut són homotransfòbiques, o quan es realitzen interrogatoris que pressuposen que totes les persones són heterosexuals, o que tenen famílies nuclears monogàmiques, obviant que avui dia hi ha moltes identitats sexuals, famílies diverses i pràctiques sexuals també variades. Aquestes actituds, que demostren poca comprensió i sensibilitat, poden ocasionar que les persones LGBT no parlen de la seua orientació sexual, la qual cosa comporta una atenció de menor qualitat.

La perspectiva de gènere en salut

La sexualitat i les actituds cap a la salut i l'autocura estan impregnades dels valors i ideals de gènere transmesos per la societat. Aquests mo-

dels afecten també les persones amb identitats o orientacions alternatives, i poden condicionar riscos afectius i sexuals. L'expansió de les infeccions de transmissió sexual (ITS) és un exemple del fet que oferir només informació és insuficient si no va acompanyada d'un qüestionament crític dels models de masculinitat i feminitat.

Els xics homosexuals no són immunes als valors de la masculinitat tradicional i als manaments quant al sexe: moltes parelles, minimització dels riscos, hipersexualització, sexualitat immediata i penetrativa, invulnerabilitat, etc. Per la seua banda, les xiques lesbianes i bisexuals també han estat socialitzades com a dones en valors com la dependència, el lliurament amorós, la falta del dret al plaer, etc. En molts casos, tant xics com xiques homosexuals, transgredeixen l'estereotip tradicional, de vegades adoptant les característiques de l'altre gènere; però d'altres, segueixen els manaments patriarcals.

A la perspectiva de gènere hi hem d'afegir també el reconeixement de les interaccions d'altres determinants de salut com el país d'origen, l'edat, el nivell social, la presència o no de discapacitat, entre d'altres.

Factors de risc

Els comportaments de les persones, siguin heterosexuals, homosexuals o bisexuals, no respon necessàriament als prejudicis socialment generats sobre les seues pràctiques sexuals. Per

exemple, el risc d'una infecció de transmissió sexual no depén de l'orientació sexual sinó de les pràctiques sexuals insegures. Per tant, la prevenció ha d'anar per la via de conèixer la gamma de pràctiques sexuals i per oferir assessorament adequat.

Les lesbianes han sigut percebudes com un grup de baix risc. Com a conseqüència d'això, les dones lesbianes poden córrer perill en termes d'infeccions de transmissió sexual i el menor ús d'anticonceptius. Generalment, les campanyes de prevenció d'ITS i VIH, i de salut sexual i reproductiva, exclouen les dones lesbianes i també les dones bisexuals; les invisibilitzen i, el que és pitjor, deslegitimen les seues pràctiques sexuals, reforçant el model de sexualitat heterosexual i penetratiu. Aquesta concepció és discriminatòria i exclouent, i provoca que moltes de les necessitats i riscos en salut sexual no reben l'adequada atenció mèdica. Un estudi fet als EUA alertava de l'alt nombre d'embarassos adolescents en joves lesbianes i bisexuals (Saewyc, 2008)¹ tal vegada pel desig d'ocultar la seua orientació sexual tenint relacions amb barons.

En els darrers anys, s'han posat en marxa accions per a dones que tenen sexe amb dones, per exemple la recomanació d'usar barreres de làtex per al sexe oral (*dental dam*), guants o dits de làtex per a la penetració (*finger condoms*) o preservatius per a les joguines compartides. Però aquestes campanyes han vingut més de

¹ SAEWYC, E.M. et al (2008). "Stigma Management? The Links between Enacted Stigma and Teen Pregnancy Trends among Gay, Lesbian, and Bisexual Students in British Columbia".

Salut LGBT

LB

- **Excloses** de les campanyes de prevenció ITS i embaràs
- Percepció de **poc risc**
- **Doble discriminació**: gènere i orientació
- Dones LBT **visiten menys els centres de salut**
- **Major consum** de tabac, alcohol i altres drogues en lesbianes.

5.4.1. Salut i atenció LGBT

Vídeo [¿Cuál es la diferencia?](https://youtu.be/WUnGHQNpxQY) (L'Uruguai, 2012, 19'49"). 4 situacions que mostren les diferències en l'atenció que reben quatre persones LGTB tenint i no tenint en compte la diversitat. Pot dur a diagnòstics de salut erronis.

<https://youtu.be/WUnGHQNpxQY>

DIES DE... DIVERSITAT

Famílies

- 19 de març. Dia del **Pare Igualitari**.
- Primer diumenge de maig. Dia de la **Mare**.
- 15 de maig. Dia de les **Famílies** (de la **Diversitat Familiar**).

LGBTI

- 31 de març. Dia de la **Visibilitat Trans**.
- 26 d'abril. Dia de la **Visibilitat Lèsbica**.
- 17 de maig. Dia contra l'**Homofòbia**, la **Transfòbia**, i la **Bifòbia**.
- 28 de juny. Dia de l'**Orgull LGBT**.
- 14 de juliol. Dia de la **Identitat de gènere no binària**.
- 23 de setembre. Dia de la **Visibilitat Bisexual** o de la **Bisexualitat**.
- 11 d'octubre. Dia per a l'**Eixir de l'Armari**.
- 23 d'octubre. Dia per la **Despatologització de la Transsexualitat**.
- 26 d'octubre: Dia de la **Visibilitat Intersex**.
- 8 de novembre. Dia de la **Solidaritat Intersex**.

Asexualitat

- 6 de abril. Dia de l'**Asexualitat**.